



Universiteit
Leiden
The Netherlands

EHRM 9 april 2019, appl. nr. 72931/10 (V.D. en anderen vs. Rusland)
Schmidt, E.P.

Citation

Schmidt, E. P. (2019). EHRM 9 april 2019, appl. nr. 72931/10 (V.D. en anderen vs. Rusland). *Nederlands Juristenblad*, 94(21), 1548-1549. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/136366>

Version: Accepted Manuscript

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/136366>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

9 april 2019, appl. nr. 72931/10

Familieleven; pleegouder en pleegkinderen; contact na beëindiging pleegzorg.

(art. 8 EVRM)

V.D. en anderen vs. Rusland

A. Feiten

Klagers waren de voormalig pleegmoeder van R. en zeven van haar (voormalige) pleegkinderen. R. werd in 2000 geboren met ernstige neurologische en motorische afwijkingen. De eerste acht maanden van zijn leven bracht hij door in het ziekenhuis. Daarna werd hij vanwege zijn ernstige en instabiele gezondheidstoestand aan de zorg van de eerste klager (hierna: pleegmoeder), een ervaren kinderarts, toevertrouwd. De pleegmoeder nam R. in huis van 20 juli 2001 tot 26 juli 2010 en werd, met toestemming van de biologische ouders van R., eveneens tot zijn voogd benoemd. De zeven andere pleegkinderen woonden samen met R. gedurende periodes die varieerden van één tot zeven jaar. Tussen 2001 en 2007 was de relatie tussen de pleegmoeder en de biologische ouders van R. goed. In 2007, nadat de gezondheid van R. was gestabiliseerd, gaven de biologische ouders aan dat ze voor R. wilden gaan zorgen. Zijn pleegmoeder weigerde echter om R. terug te geven.

Hierna ontsponnen zich verschillende juridische procedures tussen de pleegmoeder en de biologische ouders. Zo begonnen de biologische ouders van R. op enig moment een juridische procedure om de terugkeer van hun zoon te bewerkstelligen. Dit verzoek werd op 26 februari 2009 afgewezen door de *District Court* van Astrakhan; de pleegmoeder verzorgde R. goed en R. had inmiddels positieve ontwikkelingen doorgemaakt. Daarnaast hadden de biologische ouders tot dat moment geen contact onderhouden met R. en zou het (volgens diverse deskundigen) voor hem traumatiserend zijn om abrupt van leefomgeving te veranderen en om gescheiden te worden van de mensen die hij kende. Deze ervaring zou bovendien nadelige gevolgen kunnen hebben voor zijn gezondheid. Het werd door de rechtbank in het belang van R. geacht om voorlopig bij zijn pleegmoeder te blijven wonen.

Daarnaast begonnen de biologische ouders een procedure waarin ze de rechtbank verzochten om vast te stellen op welke wijze ze contact konden hebben met R.; dit contact zou op dat moment verhinderd worden door de pleegmoeder. Op 7 mei 2009 stelde de *District Court* inderdaad een omgangsregeling vast voor R. en zijn biologische ouders. De *Regional Court* bekrachtigde dit vonnis in hoger beroep op 10 juni 2009; de ouders hielden zich vervolgens aan deze regeling. Ook begonnen ze een tweede procedure met het verzoek om de terugkeer van hun zoon en de beëindiging van de voogdij van de pleegmoeder over R. te gelasten. De *District Court* ging mee in het verzoek van de biologische ouders en besteedde daarbij eveneens aandacht aan de verschillende argumenten die de pleegmoeder tegen dit verzoek had ingebracht. De *District Court* stelde onder meer vast dat de biologische ouders hun zoon hadden afgestaan vanwege zijn ernstige gezondheidsproblemen en de goede zorg die de pleegmoeder, als kinderarts, hem kon verlenen. Op basis van verschillende psychologische rapporten werd geconcludeerd dat inmiddels sprake was van een goed contact tussen R. en zijn biologische ouders en dat de ouders voldoende inzicht hadden in de bijzonderheden en behoeften van R. Ook de leefomstandigheden van de biologische ouders werden voldoende geacht om R. verder te kunnen opvoeden. De conclusie van de betrokken jeugdzorgautoriteit was dat de terugkeer naar de biologische ouders uiteindelijk in het belang van R. was. De

beslissing van de *District Court* werd op 23 juni 2010 in hoger beroep bekrachtigd en R. werd op 26 juli 2010 aan zijn biologische ouders overgedragen.

Hierna begon de pleegmoeder een procedure om het contact tussen R., haar en haar andere pleegkinderen te herstellen, omdat dit contact door de biologische ouders verhinderd zou worden. De *District Court* wees dit verzoek op 19 april 2011 af. De rechtbank stelde vast dat zowel de biologische ouders als de jeugdzorgautoriteit bezwaar hadden tegen dit contact en dat het niet mogelijk was om de mening van R. zelf vast te stellen vanwege zijn gezondheidsproblemen. Bovendien had de pleegmoeder geen wettelijke mogelijkheden om te verzoeken om contact met R., aangezien ze niet langer zijn voogd was en ook geen beroep kon doen op art. 67 van de Russische *Family Code*. Op grond van dit artikel hebben grootouders, broers, zussen en andere familieleden het recht om contact te houden met een kind, maar tussen R. en zijn pleegmoeder bestond geen (biologische) familieband. De pleegmoeder ging in hoger beroep tegen deze beslissing en stelde onder meer dat art. 67 naar analogie had moeten worden toegepast, omdat de relatie tussen R., haarzelf en haar andere pleegkinderen vergelijkbaar was met de relatie tussen biologische familieleden. Op 8 juni 2011 werd de beslissing echter in hoger beroep bekrachtigd.

B. Procedure in Straatsburg

Klagers dienden een verzoekschrift in bij het EHRM op 6 december 2010. Ze dienden onder meer een klacht namens R. in, onder art. 3 en art. 8 EVRM en onder art. 14 jo. 8 EVRM. Daarnaast klaagden ze zelf onder art. 8 EVRM over de beslissingen om R. over te dragen aan zijn biologische ouders, om het voogdijschap van de pleegmoeder te beëindigen, en om te weigeren contact tussen R. en de klagers te bewerkstelligen. Deze beslissingen zouden hun recht op familieleven hebben geschonden.

C. Beslissing van het Hof

(Derde sectie: De Gaetano (President), Lubarda, Keller, Dedov, Vilanova, Serghides, Schukking)

Met betrekking tot de klachten die namens R. waren ingediend door de klagers stelde het Hof vast dat de positie van kinderen onder art. 34 EVRM een zorgvuldige afweging noodzakelijk maakt. Nu de pleegmoeder echter niet biologisch verwant was aan R. en ook niet langer zijn voogd was, en zijn biologische ouders bovendien inmiddels voor R. zorgden en volledig ouderlijk gezag over hem hadden, werden deze klachten niet-ontvankelijk verklaard.

In het licht van de andere klachten stelde het Hof eerst vast dat tussen R., de pleegmoeder en de andere pleegkinderen sprake was van ‘familieleven’ als bedoeld in art. 8 EVRM, aangezien ze allen langdurig samen hadden gewoond en de pleegmoeder gedurende deze periode voor R. had gezorgd.

Met betrekking tot de beëindiging van de voogdij van de pleegmoeder en de overdracht van R. aan zijn biologische ouders, concludeerde het Hof dat inderdaad sprake was van een inmenging in de rechten van de klagers onder art. 8 EVRM. Vervolgens liep het Hof de voorwaarden voor een rechtmatige inmenging na (zie art. 8 lid 2 EVRM). Zoals vereist, was de inmenging bij wet voorzien. Bovendien achtte het Hof de inmenging noodzakelijk om de rechten en vrijheden van anderen, namelijk R. en zijn biologische ouders, te beschermen. Ten slotte werd de inmenging ook geacht noodzakelijk te zijn geweest in een democratische samenleving. De gehele besluitvormingsprocedure in deze zaak was eerlijk geweest en had de pleegmoeder voldoende bescherming geboden om haar belangen onder art. 8 EVRM te kunnen waarborgen. Het Hof stelde verder dat art. 8 EVRM staten in beginsel verplicht om te streven naar de hereniging van

biologische ouders en hun kinderen. In deze zaak hield dat in dat een (moeilijke) keuze moest worden gemaakt tussen deze hereniging van R. en zijn biologische ouders, en de voortzetting van de relatie tussen R. en de klagers. Het Hof merkte als relevante omstandigheid op dat ‘*care orders*’ zoals opgelegd in deze zaak in beginsel tijdelijk zijn en beëindigd worden zodra de omstandigheden dit toelaten. De nationale autoriteiten hadden in deze zaak de ruimte om te beslissen zoals zij hadden gedaan en om te streven naar hereniging van R. en zijn biologische ouders. Bovendien gaven de nationale autoriteiten relevante en voldoende redenen voor hun beslissingen.

Met betrekking tot de klacht over het contact tussen R. en de klagers oordeelde het EHRM echter anders. Het Hof stelde eerst dat, als sprake is van familiebanden, de staat in principe moet handelen op een manier die het mogelijk maakt dat deze familiebanden worden behouden. Dit houdt in dat in art. 8 EVRM positieve verplichtingen besloten kunnen liggen, meer specifiek: de verplichting om van geval tot geval te beslissen of het in het belang van het kind is om contact te behouden met een persoon, ongeacht of deze persoon biologisch verwant is aan het kind. Het Hof merkte op dat al in een eerdere zaak (*Nazarenko vs. Rusland*, appl. nr. 39438/13) aandacht was besteed aan het gebrek aan flexibiliteit in de Russische wetgeving met betrekking tot het recht op contact. Deze wetgeving stelde immers een uitputtende lijst van personen vast die het recht hebben om contact te houden met een kind, zonder hierop uitzonderingen mogelijk te maken om de variatie in families of de belangen van het betrokken kind in overweging te nemen. De complete en automatische uitsluiting van de klager uit het leven van R. na beëindiging van het voogdijschap, en in het bijzonder het weigeren van contact zonder de belangen van het kind of de omstandigheden van dit specifieke geval in overweging te nemen, werd een schending van het recht op familieleven onder art. 8 EVRM geacht. Voor deze beslissing was dus (anders dan voor de beslissing inzake de beëindiging van de voogdij van de pleegmoeder en de overdracht van R. aan zijn biologische ouders) geen sprake van relevante en voldoende redenen ter onderbouwing.

D. Slotsom

Het Hof stelde vast dat de beslissingen in deze zaak niet waren gebaseerd op een beoordeling van de individuele omstandigheden van het geval en automatisch de mogelijkheid voor het behouden van familiebanden tussen de klagers en R. uitsloten. Door niet aan de verplichting te voldoen om de belangen van alle individuen tegen elkaar af te wegen in het licht van de omstandigheden van het geval, oordeelde het Hof unaniem dat sprake was van een schending van art. 8 EVRM. Er werd een vergoeding van €16 000 toegekend wegens immateriële schade en van nog eens €200 voor de kosten die tijdens de nationale gerechtelijke procedures waren gemaakt.